

כיתור עזה עדיף על הסתערות

written by תא"ל במיל"אפי איתם | 25.08.2025

כיתור אינו נסיגה ואינו פשרה. זהו מהלך התקפי מכריע ואסטרטגי, שמטרתו לנתק את האויב ממקורות התמיכה שלו, ולשחוק אותו עד כניעה או השמדה. אומנות הכיתור מבוססת על שילוב של הבנה טקטית, סבלנות אסטרטגית ושליטה במרחב. מהעולם העתיק ועד המאה ה-21, הכיתור היה כלי מרכזי להכרעה במצבים מורכבים.

פעמים רבות ננקטה האסטרטגיה הזו דווקא בסיומן של מערכות התקפה גדולות, כשהיריב הצטמצם לכיסים עיקשים והתוקף הגיע לנקודת התשה מסוימת. במידה רבה זהו המצב שאנו עומדים בפניו היום בעזה. מערכת כיתור נועדה לבודד את האויב פיזית, לוגיסטית ומנטלית. היא כוללת בדרך כלל איגוף או חדירה לעורף האויב, סגירתו בטבעת פנימית השוללת ממנו תמרון ואורך נשימה טקטי ולוגיסטי, ושחיקה מבוקרת אך אינטנסיבית של הכוח הנצור באמצעות הפעלת לחץ מתמשך. במערכת כיתור יש שלב הכרעה, שמושגת בו כניעה או השמדת האויב.

בעידן המודרני, ובעיקר בזירה הישראלית, האש האווירית המשולבת במודיעין מדויק הופכת למרכיב מכריע בכיתור, ובמיוחד בכיתור אגרסיבי שהולך ומתהדק. שליטה מהאוויר מאפשרת לצה"ל לזהות ולהשמיד מוקדי אויב בתוך השטח הנצור ללא צורך בתמרון קרקעי ישיר. יכולת התקיפה המיידית והמדויקת במרחב המכותר מצמצמת סיכון לכוחות המכתרים, ומקצרת את משך הכיתור. חיבור בין טבעת הכיתור הקרקעית לטבעת הכיתור האווירית והמודיעינית יוצר שכבת כיתור כפולה שתקשה על הנצורים לשרוד לאורך זמן. יש להניח שכיתור כזה יתגלה כבעל כוח הכרעה מהיר יותר מבעבר.

בחירה בלוחמת כיתור בזירה רוויית אוכלוסייה אזרחית חייבת לכלול תכנון מסדרונות יציאה מבוקרים המובילים למרחבים בטוחים. תכנון נכון יבטיח מניעת פגיעה ^[1] ובוודאי מניעת פגיעה מכוונת ^[2] באוכלוסייה האזרחית. בכך יתאפשר חופש פעולה מבצעי טוב יותר בתוך השטח המכותר. בנוסף, עזיבת האוכלוסייה האזרחית את השטח המכותר תגרום ללחץ כבד על הלוחמים המכותרים, ותשמוט את הקרקע מהטיעון שחמאס הוא מגן האוכלוסייה בעזה. עזיבת האוכלוסייה תאפשר הטלת מצור מלא על מי שיישאר בשטח, ללא מתן אפשרות לתספוק לוגיסטי כל שהוא.

בזירת עזה קיימים יתרונות נוספים לנקיטת אסטרטגיית כיתור כמרכיב משלים בהכרעת חמאס: רוב שטחה של עזה כבר נכבש, וצה"ל השיג שליטה מבצעית מלאה בתת-הקרקע ובפני הקרקע. הכיסים שנותרו בשליטת חמאס מצומצמים, והאויב שבתוכם נשחק מאוד בכוח האדם ובאמצעי הלחימה; אולם ממד תת-הקרקע (המנהור) והמבנים הגבוהים בעיר עזה (העיור) עדיין עלולים להפוך הסתערות ישירה ליקרה בנפגעים.

היעדר גורם חיצוני המאיים בפריצה צבאית של הכיתור מאפשר לבצע אותו בעיקר בידי הצבא

הסדיר. הכיתור המשלים, האווירי והמודיעיני, יביא לידי ביטוי מיטבי את תחומי היתרון של צה"ל. ריתוק כוחות חמאס בכיסים המכותרים יתרום רבות גם למשימת ההגנה על העוטף ולהתארגנות ארוכת הטווח של צה"ל לאורך קווי סיום המלחמה.

מבחינה בינלאומית יש להניח שככל שיתרוקנו הכיסים המכותרים מאזרחים, כך תדעך ההתעניינות הבינלאומית בכיסים עצמם, ותקטן היכולת לקיים קמפיינים שקריים המכבידים על מצבה הבינלאומי של ישראל.

השטח המצטמצם שייוותר בידי חמאס ישמוט את הקרקע מתחת ריבונות חמאס בעזה, ויוציא אותו ממשוואת השליטה ברצועה. האסטרטגיה הזו תקטין מאוד את המתח בין שתי מטרות המלחמה שהוויכוח בישראל עוסק בהן. לפי הערכתנו, החטופים יישמרו בחיים כקלף מיקוח כל זמן שיתאפשר, ולכן גם העברת החטופים מעזה למחנות המרכז תאפשר לפתרונות אחרים, כמו עסקאות ביניים, לעלות על השולחן.

בשבוע שעבר החליט הקבינט להכריע את חמאס מהר ככל האפשר, ולהערכתנו אסטרטגיית הכיתור ² אם תיעשה כראוי ² תשיג את המטרות בזמן קצר יותר מאשר הסתערות ישירה, ותהיה חסכונית יותר במשאבים ובאבדות.

הוויכוח בין הצבא לקבינט נסוב בעיקר על קצב המבצעים ולוחות הזמנים. לדעתנו, באסטרטגיית המצור גלומים יתרונות ניכרים, והערכתנו היא שההבדל בין לוחות הזמנים בהכרעת חמאס באמצעות מצור או באסטרטגיית "ההסתערות הישירה" יהיה זניח.

המאמר נכתב עם סא"ל איתמר איתם, ממובילי תנועת "נקראים לדגל".

פורסם במקור ראשון, בתאריך 25 באוגוסט, 2025.